

החשק הנשגב, שכל החושים החצוניים מסתלקים מפני גדולת האור האלקי, שהיא מוסיפה יפעה ורוח אלקים עליון לרומם את כל היצור. שכר לד', כי עדי עד צמאה לך נפשי כמה לך בשרי' (מתוך עולת ראייה עמ' קלא-ג)

'זה שאמר הכתוב (יואל ב) ואכלתם אכול ושבוע והללתם את שם ה' אלקיכם, היינו, שאף אחר שתאכלו ותשבועו, תהללו את שם ה'. שלזה רומז ענין נסכים שישראל מקדישים יין ומביאים למזבח – שאף שלא מדעתם יהיה מלא הלולים לה', היינו אף מתוך שכחה וטרדה, שלזה רומז יין, מכל מקום הם דבוקים בה'.

וזה שסיים וידעתם כי בקרב ישראל אני... ולא יבשו עמי לעולם, כי 'אני' הוא שם השלשים-ושבעה שבע"ב שמות, שהיא כנגד פרשה זו (- פרשת נסכים), שהיא פרשה ל"ז, שהיא ספירת 'גבורה שביסוד' שנדמה שהוא צמצום בהשפעה, ולפי שנאמר בפרשה זו כי אין ה' בקרבכם, לכן אמר הכתוב וידעתם כי בקרב ישראל אני ואף שלפעמים נראה שהשי"ת בהסתר פנים מישראל כמו שכתוב ואנכי הסתר אסתיר פני ביום ההוא, ושונאי ישראל יאמרו אין אלקים בקרבם – לכן אמר שאעפ"י שהסתר אסתיר מכל מקום אני בקרבכם (מי השילוח ח"ב שלח).

מה שנשמך מצות נסכים לפרשת המרגלים, ולא מצוה אחרת התלויה בארץ – משום שהנסכים הוא חיוב למי שהתנדב קרבן ברצונו מעצמו, חייבתו תורה בנסכים בחיוב, משום שחיוב המצוות הוא סימן על הקדושה ושבחר בנו וקדשנו, כנוסח הברכות על המצוות ועל התורה, ולכן מי שהתנדב בעצמו במצוה הוא נבחר וקדוש יותר לפני הקב"ה, ולכן נתן לו עוד מצוה בנסכים. וידענו מזה שכיון שיהושע וכלב לא חטאו, הם ראויים שיתנו להם עוד יותר מצוות, שלכן את יהושע צוה להוריש את הארץ, וכן לכלב – להיות נשיא, ועוד הדברים שעשה. וכן יש ללמד לדורינו, שהעושה מצוה אחת יזכה לעשות עוד הרבה מצוות, וזהו הטעם שמצוה גוררת מצוה. ועל פי מה שנתבאר שמי שנתעלה במדרגה מתחייב ביותר חיובים מסתם אדם, ניחא מה שהעושה לפני משורת הדין או מדת חסידות יש לו שכר גדול, אף שלכאורה אינו מצווה ועושה – אבל מזה שמענין שהצדיק והחסיד הוא כמחויב ביותר. ומדויק בסוף פרק האומנין (פג). שאמר ליה: דינא הכי? אמר ליה: אין, למען תלך בדרך טובים וארחות צדיקים תשמור, שעב"פ קשה איך אמר לו דינא הכי, הא אין הדין כן – אבל הוא משום שלצדיקים וחסידים הוא כמו שהדין כן' (דרש משה' שלח).

דף צא

זמאי שנא מאיל נזיר דאיכא בהדיה לחם ובעי נסכים? – כמפורש בפרשת נזיר (במדבר ה) ואת האיל יעשה זבח שלמים... ועשה הכהן את מנחתו ואת נסכו (וכמו שאמרו להלן בע"ב) – 'סלקא דעתך אמינא התם שני מינין הכא ארבעת מינין' – הלכך אין להשוות מעצמנו תודה לאיל נזיר. [יש להוסיף הסבר על פי מה שפרש רש"י בפירוש התורה שלכך נאמר בקרבנות הנזיר שטעונים נסכים – מפני שיצא לידון בדבר החדש, שטעון לחם, לכך צריך הכתוב להחזירו לכללו, לנסכים (מובא בקרן אורה. ע"ש). ואם כן גם בתודה שיצאה לידון בארבעה מינים ובחמץ ומצה, הרי זה דבר החדש גם כלפי

נזיר, לכך צריכים לדרשה מיוחדת להטעינה נסכים (ואעפ"י שלענין דיני הלחם יש ללמוד תודה ואיל נזיר זמ"ז (ע' במובא לעיל פ.), לענין דבר אחר לא הוקשו).

(ע"ב) ... אבל היכא דאשם להכשיר וחטאת לכפר, בעינן תרי קראי. מבואר כאן שחטאת מצורע באה לכפר (וכן אמרו בערכין יז: ובכריתות ט: וע' גם בתוס' זבחים צ: ד"ה חוקן). ופרש רש"י ורגמ"ה (כאן ובכריתות): על שבעה דברים שהנגעים באים עליהם. וכבר הקשו מדברי הגמרא בשבועות (ת.) שהנגע עצמו הוא זה המכפר על אותם חטאים, והקרבתו בא להתיר את המצורע (ע' שו"ת חתם סופר או"ח קעד; יד יהודה וחדושי בית מאיר שבועות שם). ועוד אמר ר' שמעון (בסוטה טו – מובא לעיל צ:): שלכך חטאת המצורע ואשמו טעונים נסכים – לפי שאינם באים על חטא. ויש מי שהראה לתלות שאלה זו במחלוקת ר' יהודה ור' שמעון בכמה מקומות, שלדעת ר' יהודה חטאת המצורע אינה באה כלל לכפרה, והסוגיא בשבועות הולכת לשיטתו, ע"ש. ואילו לר' שמעון אמנם התכפר ע"י הנגע אך לא לגמרי, והחטאת באה לגמור כפרתו, ומכל מקום מביא נסכים כיון שנתכפר ע"י הנגע אף כי לא לגמרי (עפ"י חדושי הגר"ר בענגיס ח"א נג. וע"ע יד דוד).

'אילו של אהרן מבמעדיכם נפקא? – סלקא דעתך אמינא הני מילי דצבור, אבל דיחיד לא. ומאי שנא מעולת יולדת?... אין כוונת הקושיא ללמוד אילו של אהרן (שהוא קרבן עולה) מעולת יולדת – שהרי הוצרכנו לימוד על כל קרבן וקרבן, כמו מצורע ונזיר ועולת ראיה וכו' – אלא הקושיא היא על מה שאמרו שאין ללמוד אילו של אהרן מבמעדיכם כי הייתי אומר שדוקא של ציבור צריך נסכים – על זה מקשה הלא אין לחלק בכך, שהרי מצינו שגם עולת יולדת חייבת בנסכים, ואם כן יש ללמוד גם אילו של אהרן מבמעדיכם (עפ"י חדושים ובאורים י, א. ואולם השפת-אמת פרש שהשאלה היא ללמוד אילו של אהרן מעולת יולדת. ע"ש).

'אלא לבר פדא דאמר מייתי ומתני, דספיקא הוא...' מבואר בתוס' שלבר-פדא הסובר שהפלגס הוא ספק כבש ספק איל הוא, מביא שתי מנחות בשני כלים, אחת של שני עשורנים בלולים בשלישית ההין שמן, כאיל, ואחת של עשרון בלול ברביעית ההין כדין הכבש, ומתנה ואומר שהאחת תעלה לחובתו והאחרת – לנדבה. ולענין נסכי היין, מביא שלישיית ההין יין ומתנה: אם הוא איל הרי זה לחובתי, ואם כבש – הרי רביעית ההין מן היין תהא לחובה, והלוג העודף – לנדבה. [וכן פרש רש"י שמביא יין ארבעה לוגין, כאיל. והוצרכו לפרש כן ולא פרשו שמביא שבעה לוגין ומתנה (כפי שהעיר בצאן קדשים) – שהרי שנינו 'מביא עליו נסכי איל', ולא אמרו 'נסכי כבש ואיל'. שער המלך הל' פסולי-המוקדשין ו, יח; יד דוד. ובשפ"א צידד לפרש שמביא נסכי כבש עם איל]. יש לשמוע מדבריהם שיכול אדם להתנדב מנחת נסכים של סלת ושמן בלא נסכי יין – שהרי בנידון זה מצינו שכופל המנחה ואין כופל היין. וצריך עיון (עפ"י שפת אמת, וציין לדבריו בזבחים פד. ולקמן קד; גליונות קהלות יעקב).

'יכול נחלק בין נסכי בן שתיים לנסכי בן שלש, תלמוד לומר...' כתב המשנה-למלך (איסורי מזבח ב, 1) לשמוע מכאן שמדין תורה איל בן שלש קרב, ומה שכתב הרמב"ם (מע"ק א, יא) שאין מקריבים אותו, אינו אלא מדרבנן.

(לכאורה אין הראיה מוכחת, שאפשר שהוא כזקן ואסור להקריבו מהתורה אלא שאינו פסול, והוצרך הכתוב לכתוב דין נסכיו כשאין מצוי להביא אחר, או כשעבר והקריב).

‘אמר רב פפא: בדיק לן רבא’. כמו כאן, מצאנו בכמה מקומות בש"ס שרב פפא מסר דברים שבהם בדיק רבא את תלמידיו – בעירובין נא. פסחים נה: מו"ק יג. נדרים צ: בכורות מז. (ושם לפנינו 'רבה', ואולם גרסת הרא"ש: 'רבא', וכ"נ, שהרי רבא הוא רבו של רב פפא ורבה רבו של רבא). ומצאנו במקום אחד שגם רבו של רבא, רב יוסף, נהג כן עם תלמידו – בחולין קלג. (וי"ג שם 'רבה' – ע"ש ברש"י ותוס' וב"ה). ועוד נזכרו שני חכמים שנהגו כן – רחבה (עירובין עו.) ורב הונא בר חיננא (כתובות סא.).

דף צב

‘גמירי, שתי סמיכות בצבור’. ענין המאמר; קבלה היא בידינו שאין סמיכה בקרבנות ציבור אלא בשתיים, ואין ללמוד מפר הבא על המצוות לשאר קרבנות ציבור כשם שלמדים ממנו לענין שאר הלכות (פירוש המשנה לרמב"ם).

‘אמר ליה רבי שמעון: והלא אין סמיכה אלא בבעלים, וזה אהרן ובניו סומכים’ – הלכך סמיכה זו אינה כלולה בהלכה 'שתי סמיכות בצבור'.
ע' בספר מקדש דוד (כד, ו) שבאר שלר' שמעון סמיכה זו שונה ביסוד דינה מסמיכת הקרבנות.

‘ורבי שמעון, הא ודאי הושוו?’. הקושיא היא מכך שהושוו בקרא [ואולם מן הברייתא אין מקום להקשות על ר' שמעון – שהרי רבי יהודה הוא זה שאמרה. ופרש"י צריך באור] (רש"ש. וערש"י כת"י).

(ע"ב) ‘אין שעירי עבודת כוכבים טעונים סמיכה באהרן אלא בזקנים’. לכאורה קשה מהיכי תיתי לומר ששעירי ע"ז טעונים סמיכה באהרן? ויש לפרש שבא להוציא שלא נמעט מהפר (האמור בפר הבא על כל המצוות), פר טעון סמיכה בזקנים ואין שעירי ע"ז טעונים סמיכה בזקנים אלא באהרן – לכך כתוב החי (קין אורה ושפת אמת. וע"ע בהרחבה בחדושים ובאורים י, 1).

‘ורבי יהודה למה לי למעטינהו מקרא והא אמר רבינא גמירי שתי סמיכות בצבור? – גירסא בעלמא’. בכמה מקומות בתלמוד שאלו כן, 'למה לי קרא, הלכתא היא' (ע' סוכה כח. נויר כה: ועוד) – כי אין להלכות רמו במקרא ואין להוציאן באחת מהמידות שהתורה נדרשת בהן. ואולם דרשות שהן בגדר 'אסמכתא' בעלמא מצינו כמה פעמים בגמרא על דבר שבא ב'הלכה', כמו כאן. [וכגון ניסוך המים מהלכה, רמזוה מיתור מ' י' מ' בקרבנות החג]. ודרשות אלו אינן אלא 'רמו נסתר' (ע' בפירוש הרמב"ם סוכה סוף"ד; מגילת אסתר ריש שורש א). ויש שלא נאמרו על ידי החכמים אלא כדי לסמן ולזכור את ההלכה [וכמו שיעורי תורה שסמכום חכמים על הפסוק 'ארץ חטה...'] שאין הדרש מענין הפסוק כלל] (ע' בהקדמת הרמב"ם לפירוש המשנה; הקדמת קרית ספר).

‘שהיה ר' שמעון אומר: כל חטאת שנכנס דמה לפנים – טעונה סמיכה’. פירוש, כל חטאת פנימית המכפרת על עבירה ידועה – שהרי שעיר הנעשה בפנים אין צריך סמיכה. 'ואכתי צריך עיון' (גליונות קהלות יעקב).

יש אומרים שאין נפסלים בלינה אלא אם היה שם זבח אחר ולא קרבו עמו (עפ"י כס"מ ומל"מ).
ואין משמע כן מרש"י.
יש מי שכתב שלהלכה אינם נפסלים בלינה (מאירי שקלים ד, ב).
[לדברי רבי עקיבא, מותר נסכים עושים מהם כלי שרת, וכן מזבח הזהב ולבונה (הגר"א מוחק 'לבונה').
כתובות קו:].

דפים צ – צא

קנו. א. אלו קרבנות טעונים נסכים ואלו אינם טעונים?
ב. מהם הדרשות והלימודים שנלמדו בסוגיא מן המקראות שבפרשת נסכים?
ג. כיצד נחלקים מיני הצאן השונים, ומה דינם לענין נסכים?
א. עולת בהמה, בין עולת נדבה בין חובה כגון עולת ראייה ועולת הנזיר, וכן אילו של אהרן ועולת יולדת – טעונים נסכים.
וכן כל השלמים [בכלל זה שלמי חגיגה ואיל נזיר. וכן כבשי עצרת (עתוס). עוד על מקור הדבר ע' קרן אורה, מש"ח שלח טו, ג] טעונים נסכים. וכן קרבן תודה. וכן הקורא בטעות לבהמה האחת – עשרה 'עשירי' למעשר בהמה – דינה כשלמים לענין נסכים.
וכן כל קרבן שאינו מחויב ועומד – טעון נסכים, כגון ולדות קדשים ותמורתן, ועולה הבאה מן המותרות ('קין המזבח') ואשם שניתק לרעה (שהקריבוהו כעולה), וכל הובחים שנובחו שלא לשמן.
ואלו שאינם טעונים; חטאת והאשם, הבכור המעשר והפסח. וכן המנחות והעופות.
יוצאים מן הכלל חטאת ואשם המצורע שטעונים נסכים.
אשם תלוי למאן דאמר בא בנדבה, דנו האחרונים האם טעון נסכים אם לאו (ע' שער המלך פסו"מ ו, יח; בכור שור. וע"ע ביד דוד).

אין חילוק בין קרבנות יחיד לקרבנות ציבור.

ב. וידבר ה' אל משה לאמר. דבר אל בני ישראל ואמרת אליהם כי תבאו אל ארץ מושבתכם אשר אני נתן לכם.
ועשיתם אשה לה' עלה או זבח, לפלא נדר או בנדבה או במעדיכם, לעשות ריח ניחח לה', מן הבקר או מן הצאן –
ועשיתם אשה לה' עלה או זבח, לפלא נדר או בנדבה או במעדיכם, לעשות ריח ניחח לה', מן הבקר או מן הצאן – כלל ופרט וכלל; מה הפרט מפורש דבר שאינו בא על חטא – טעון נסכים, אף כל קרבן שאינו בא על חטא. יצאו חטאת ואשם. הוסיף הכתוב עלה לצמצם יותר ולדרוש כעין הפרט המפורש שאינו מחויב ועומד, אף כל שאינו מחויב ועומד. יצאו בכור ומעשר ופסח.
זבח – לרבות שלמים. וכן רבי יונתן למד מכאן שעופות אינם טעונים נסכים.
צ"ע למסקנא דדרשינן בכלל ופרט וכלל, למה הוצרך 'זבח' לשלמים כפי הנאמר בברייתא. ושואל בא למעט עופות [לר' יונתן] ומנחות. ועוד נראה פשוט דאי לא 'זבח' הוה אמינא לדרוש בכלל ופרט וכלל – מה הפרט מפורש שהוא כליל (הרי"ד ויזר שליט"א).
או זבח – לרבות תודה שאעפ"י שבאה עם ארבעת מיני לחם, טעונה בנוסף לכך נסכים.

לפלא נדר או בנדבה – לרבי יאשיה: לחלקם, שגם כאשר מביא נדר לבד או נדבה לבד – טעון נסכים. לרבי יונתן: גם כאשר מביא נדר ונדבה ביחד – כל אחד ואחד טעון נסכים לעצמו, ואין די באחד לשניהם. במעדיכם – כל הבא במועדים טעון נסכים, כגון עולת ראייה ושלמי חגיגה (מלבד חטאות הרגלים כדלהלן).

או במעדיכם – גם כשמביא שני קרבנות בנדר או בנדבה – טעון נסכים לכאו"א. מן הבקר או מן הצאן – למעט עופות. דברי רבי יאשיה (ומאו דרש שאפילו מביא ממין אחד ובבת אחת – מביא נסכים לכאו"א). רבי יונתן אומר: מכאן לנודר סתם שיכול להביא אחד מהם, ואינו צריך להביא בקר עם צאן.

והקריב המקריב קרבנו לה' מנחה סלת עשרון בלול ברבעית ההין שמן. ויין לנסך רביעית ההין תעשה על העלה או לזבח לכבש האחד. או לאיל תעשה מנחה סלת שני עשרנים בלולה בשמן שלשית ההין. ויין לנסך שלשית ההין תקריב ריח ניחח לה'; – עלה – זו עולת מצורע. זבח זו חטאת מצורע. או לזבח – אשם מצורע. לכבש – זו עולת יולדת. האחד – זה אחד-עשר של מעשר [שקרב שלמים]. או לאיל תעשה מנחה – לרבות אילו של אהרן (שאינו למד בממעדיכם כי הוא קרבן יחיד, וגם אינו דומה לעולת יולדת – כי קבוע לו זמן). או לאיל – לרבות את הפלגס [וכר' יוחנן, שאינו בכלל 'איל' אלא בריה אחרת, וריבה הכתוב שתהא מנחתו כמנחת האיל. אבל לבר פדא הרי הוא בספק, ומביא מנחה גדולה ומתנה. ולשיטתו קשה, שהרי אין הכתוב בא ללמד על הספק. ובדעת הרמב"ם להלכה – ע' קרן אורה ושפ"א].

וכי תעשה בן בקר עלה או זבח לפלא נדר או שלמים לה'; – וכי תעשה בן בקר... – בן בקר בכלל היה ולמה יצא? – להקיש אליו, מה בן בקר מיוחד בא בנדר ונדבה, אף כל כיוצא בו. להוציא חטאות הרגלים. עלה או זבח – גם כאשר מביא שתי עולות או שני שלמים, אחת בנדר ואחת בנדבה – כאו"א טעון נסכים. לפלא נדר או שלמים – גם כשמביא שתי עולות או שני שלמים בנדר, או שניהם בנדבה – כאו"א טעון נסכים. והקריב על בן הבקר מנחה סלת שלשה עשרנים בלול בשמן חצי ההין. ויין תקריב לנסך חצי ההין, אשה ריח ניחח לה'.

ככה יעשה לשור האחד או לאיל האחד או לשה בכבשים או בעזים; – לשור האחד – ללמד שאין חילוק בין נסכי פר לנסכי עגל (שהרי שור בן יומי קרוי 'שור'. תוס'). לשור האחד או לאיל האחד – שאין חילוק בין איל בן שתיים לאיל בן שלש. (והרמב"ם (מע"ה"ק א,יא) כתב שאין מקריבים אותו משום 'זקן'. וע' מ"מ איסור"מ ב; חזו"א פרה א,ב). או לשה בכבשים – שאין חילוק בין נסכי כבשה (בת שנה) לנסכי רחלה (בת שנתים). או בעזים – שאין חילוק בין נסכי גדי (צעיר) לשעיר (זקן). כמספר אשר תעשו, ככה תעשו לאחד כמספרם...

ג. מיני הצאן נחלקים לשני סוגים; כבשים ועזים. ושמות חלוקים יש לקטניהם ולגדוליהם, לזכרים ולנקבות; – הכבשים הגדולים, בני שנתים ומעלה – איל ורחל[ה]. הכבשים הקטנים, תוך שנתם הראשונה – כבש וכבשה (נקראים גם: טלה, טליה (כבמשה להלן קו: ועוד).

בן י"ג חדש עדיין לא נכנס לכלל איל אבל יצא מכלל כבש, והוא הנקרא 'פּלגס' (רבי טרפון. בן עזאי קוררו 'נוקד'. רבי ישמעאל קוררו 'פּרכדיגמא'. פרה א,ג); לדעת רבי יוחנן הפלגס בריה לעצמו הוא, ולבר פדא הריהו ספק כבש ספק איל).

(ברש"י כת"י כתב: 'בתוך חדש י"ג'. וכ"ה בתפארת ישראל פרה א,ג). ומשמע לכאורה במשך כל החדש. ואילו הרמב"ם (מעד"ק א,יד) כתב ביום שלשים של החדש הי"ג. וצ"ע אם בדוקא הוא אם לאו, שהרי כתב הרמב"ם שם שכבש הוא בן שנה וכיון שעבר שנתו הלא יצא מכלל כבש).

העזים הגדולים – שעייר (וקרוי בתורה גם תיש) ושעירה. והקטנים – גדי וגדיה (וכדלהלן קו:).

א. 'עז' סתם היא נקבה (ע' בראשית טו,ט לב,טו ועוד).

ב. מצינו בחטאות הרגלים שאמרה תורה 'שעיר' והכוונה היא לתוך שנתו כפי שדרשו בתורת

כהנים. ואולם הנודר 'שעיר' מביא בן שנתים (ע' בזה חזו"א פרה א,יא).

ג. שזה הוא שם כולל לצעירי הצאן, בכבשים או בעזים (ר' במדבר טו,יא דברים יד,ד; משנה בכורות יב).

כל מיני הצאן מנחתם עשרון סולת בלול ברביעית ההין שמן, ונסכם יין רביעית ההין. מלבד האילים (הזכרים) שמנחתם שני עשרונים בלולים בשלישית ההין שמן, ויין לנסך גם הוא שלישית ההין, בין שהיו בני שנתים או יותר.

דף צב

קנז. א. אלו קרבנות יש בהם סמיכה ובאלו אין?

ב. האם מצינו סמיכה שלא בבעלים?

א. כל קרבנות היחיד יש בהם סמיכה מלבד בכור מעשר ופסח (שאינן ללמדם משלמים, כי מה לשלמים שטעונים נסכים ותנופה. ואין לומר חטאת ואשם יוכיחו – שכן כולם יש בהם מתן דמים מרובה למזבח. תוס'. וגם הסמיכה זאת על הכתוב שלש פעמים קרבנו האמור בסמיכת שלמים).

א. אחד-עשר שקראו עשירי – יש בו סמיכה (עפ"י רש"י עירובין נ. תוס' בכורות סא. – ע' בשפ"א. וכן צידד בקרן אורה).

ב. אשם מצורע, יש אומרים שסמיכתו אינה מדאורייתא (ע' זבחים לג).

קרבנות הציבור אין בהם סמיכה אלא בפר הבא על כל המצוות, שזקני העדה (שלשה מהם או חמשה ע' סנהדרין ב, יג) סומכים את ידיהם. ולדברי רבי שמעון יש סמיכה גם בשעיר הבא על שגגת ע"ז של ציבור (וסמך ידו על ראש השעיר (האמור בשעיר נשיא) – לרבות שעיר ע"ז). ורבי יהודה חולק (וסמכו... על ראש הפר. פר טעון סמיכה ואין שעיר עכו"ם טעון סמיכה. ולפי המסקנא עיקר טעמו משום ההלכה ששתי סמיכות יש בציבור ותו לא [ולפירוש אחר ברש"י כת"י, לא נתקבלה הלכה זו לרבי יהודה רק דורש הוא דין זה מהמקראות. וע' ספר תורת נביאים (מאמר תושבע"פ) למהר"ץ חיות, שאף שאין מחלוקת בהלכה, היינו במסקנת הדין, שזה יאמר כה זה יאמר הפכו, אבל מצינו שנחלקו על דין מסוים אם מקורו מהלכה אם ממקור אחר. וע' כיו"ב במו"ק ד.].

א. הלכה כר' יהודה, שכן סתם תנא דמתניתין (עפ"י רמב"ם מעה"ק ג,י; ל"ה).

ב. נראה שפר של ציבור הבא על שגגת עבודה זרה עם השעיר, הריהו כפר הבא על כל המצוות

וסומכים עליו לדברי הכל. לא נחלקו אלא בשעיר (עפ"י מפרשים). ואולם במנחת חינוך (קכ,טז)

נקט כדבר פשוט להפך, שפר זה שהוא עולה – אין בו סמיכה.

שעיר המשתלח – כהן גדול סומך את ידיו עליו [אלא שלדעת רבי שמעון זה אינו מן המניין כי אין 'סמיכה'